

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Jan
Nazwisko: Freisler
Miejsce urodzenia: Nowy Sącz
Data urodzenia: 07-11-1914
Imię ojca: Jan
Imię matki: Jadwiga
Znany/a też jako: Paweł Jemiola

Jan Woźny

Dodatkowe informacje: Jan Freisler "Ksawery" był kurierem zajmującym się w czasie II wojny światowej przetrzutowaniem osób na Węgry. Po zajęciu Węgier przez Niemcy w 1944 roku, zagrożony aresztowaniem przez Gestapo, uciekł do Polski i wstąpił do 1 Pułku Strzelców Podhalańskich AK, dowodzonego przez Juliana Zubka ps. "Tatar". Po wojnie uciekł na Zachód i został emisariuszem Oddziału VI (Specjalnego) Naczelnego Wodza z zadaniem stworzenia drogi przetrzutowej dla emisariuszy z Londynu. Aresztowany 31.10.1945, skazany na karę śmierci, ułaskawiony przez Bieruta. Zmarł 10.10.1964, pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach.

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Akta kontrolno-śledcze MBP w Warszawie przeciwko Janowi Freislerowi. Aresztowany 31.10.1945 roku przez MBP w Warszawie. Przesłuchania dotyczyły działalności kurierskiej Freislera, zwłaszcza po zakończeniu II wojny światowej. Akt oskarżenia sporządził 24.09.1946 mł. oficer śledczy MBP ppor. Stanisław Łyszkowski. Oskarżony z art. 1 Dekretu o Ochronie Państwa z 30.10.1944, art. 90 KKWP, art. 117 par. 1 i 2 KKWP i art. 191 KK, tj. o przynależność do Armii Krajowej, Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj oraz Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość, posługiwanie się fałszywymi dokumentami, zorganizowanie drogi przetrzutowej do Polski dla emisariuszy rządu londyńskiego oraz prowadzenie działalności wywiadowczej na jego rzecz. Akt oskarżenia został zatwierdzony 25.09.1946 przez ppłk. Józefa Różańskiego (wł. Józef Goldberg) i przekazany do Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie. Materiały złożono 28.09.1946 w Archiwum MBP w Warszawie pod sygn. 1404/III.	Akta o sygn. IPN BU 0259/78 (1404/III), IPN BU 01236/520 (968/3) mikrofilm.	Materiały niekompletne. Józef Różański (Józef Goldberg) - oficer NKWD i MBP, zbrodniarz stalinowski, skazany w 1958 roku za stosowanie podczas przesłuchań bicia i tortur psychicznych oraz wydawania poleceń ich stosowania swoim podwładnym. W związku z wyrokiem wydalony ze służby w organach bezpieczeństwa i pozbawiony stopnia oficerskiego - zob. więcej: https://katalog.bip.ipn.gov.pl/informacje/37918 ; https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_R%C3%B3%C5%BC

Sprawa przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie i Naczelną Prokuraturą Wojskową w Warszawie przeciwko Janowi Freislerowi.
Zatrzymany 31.10.1945 przez MBP w Warszawie.
Oficer śledczy MBP Marian Książek przeprowadził wobec niego rewizję osobistą, w wyniku której odnaleziono m.in. kenkartę na nazwisko Jan Woźny.
Osadzony w Więzieniu Warszawa I przy ul. Rakowieckiej. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu Freislera wydał 03.11.1945 oficer śledczy MBP Stanisław Łyszkowski, który prowadził śledztwo przeciwko niemu. Akt oskarżenia, sporządzony 24.09.1946 przez Łyszkowskiego, został zatwierdzony przez podprokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej kpt. Lityńskiego i przekazany 12.11.1946 do Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie. Rozprawa Główna odbyła się przed WSR w Warszawie 28.01.1947. Sądowi przewodniczył mjr. Eugeniusz Krewski. Przed sądem Freisler zeznał, że wyjechał z Polski 10.05.1945, powrócił we wrześniu 1945 z polecenia Oddziału VI (Specjalnego) Naczelnego Wodza, zapamiętując szyfr, który miał przekazać mjr. Prostemu. Ponieważ mjr. Prostny został już aresztowany przez UB, Freisler skontaktował się z Emilią Malessą (I ZG WiN), która nakazała mu zapomnienie szyfru. Skazany za powyższe 28.01.1947 na 8 lat więzienia, natomiast uniewinniony od zarzutu z art. 90 i 117 KKWP oraz od zarzutu z art. 191 KK. Od tego wyroku wniósł rewizję podprokurator NPW mjr. Gabriel Henner w części dotyczącej uniewinnienia Freislera. NSW 15.03.1947 uchylił wyrok WSR w Warszawie z 28.01.1947. Ponowna rozprawa przed WSR w Warszawie odbyła się 29.04.1947, sądowi przewodniczył Józef Warecki. Skazany 30.04.1947 na karę śmierci. W opinii składu sądu Jan Freisler nie zasługiwał na ulaskawienie. Za Janem Freislerem bezpośrednio do Bieruta wstawił się Jan Zubek, ps. "Tatar", w którego oddziale Freisler służył pod koniec wojny. W imieniu Freislera z prośbą o ulaskawienie zwrócił się też jego adwokat - Ludwik Kołakowski, jak również wniósł on skargę rewizyjną do NSW. Postanowieniem z 31.05.1947 NSW pozostawił skargę rewizyjną obrony bez uwzględnienia. Bierut 13.06.1947 skorzystał z prawa łaski wobec Freislera i zamienił mu karę śmierci na 10 lat więzienia. Przeniesiony 09.09.1947 do Więzienia we Wronkach, 25.01.1950 ponownie do Więzienia Warszawa Mokotów, 21.03.1950 do Więzienia w Rawiczu, 13.03.1953 do Więzienia w Potulicach. Zwolniony z więzienia po odbyciu kary, 01.11.1955.

Akta o sygn. IPN BU 944/496 (Sr 675/47).

Księga Główna Więźniów Śledczych Centralnego Więzienia nr 1 Warszawa-Mokotów za lata 1945-1947. Jan Woźny-Freisler został osadzony w tym więzieniu 01.12.1945. Przeniesiony do Więzienia we Wronkach 09.09.1947.

Akta o sygn. IPN GK 921/24.

Księga główna więźniów śledczych przebywających na Oddziale X i XI za lata 1945-1946. Jan Freisler występuje jako Jan Woźny-Freisler, osadzony w tym więzieniu 01.12.1945.

Akta o sygn. IPN GK 921/25.

Księga Główna Więźniów Karnych Więzienia Warszawa-Mokotów. Jan Freisler przybył do tego więzienia do Więzienia we Wronkach 29.04.1947. Opuścił je 20.03.1950 w ramach transportu do Więzienia w Rawiczu.

Akta o sygn. IPN GK 921/35.

Księga Główna Więźniów Centralnego Więzienia w Rawiczu za 1950 rok. Jan Freisler przybył do tego więzienia 21.03.1950 z Więzienia Warszawa I.

Akta o sygn. IPN Po 3/37.

Księga Główna Więźniów Centralnego Więzienia w Rawiczu za 1951 rok. Jan Freisler przybył do tego więzienia z Więzienia Warszawa I. Opuścił je 15.03.1953 w transporcie do Potulic.

Akta o sygn. IPN Po 3/38.

Akta operacyjne, dotyczące rozpracowania Jana Freislera ps. "Ksawery" w czasie jego pobytu w więzieniu oraz po zwolnieniu. Materiały różne, głównie administracyjne, dotyczące ustalenia miejsca jego pobytu po wyjściu z więzienia. PUdsBP w Nowym Sączu usiłował założyć na niego sprawę ewidencyjno-obszerną, jednak plany te nie doszły do skutku, ponieważ nie udało się bezpiecznie ustalić jego miejsca pobytu. Akta złożono w 1955 roku w Archiwum Wydz. X WUdsBP w Krakowie pod dawną sygn. 95637/II. Przejrejestrowano 13.09.1966 do nr 4532/II.

Akta o sygn. IPN Kr 010/4456 (4532/II).

Materiały niekompletne. Jeśli chodzi o próbę założenia na Freislera sprawy ewidencyjno-obszerną, zob. też: <https://www.youtube.com/watch?v=Koi2R9aVviY>, 53 minuta filmu.

Kontrola operacyjna osób związanych z 1 Pułkiem Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej. 1 PSP AK został utworzony na początku 1944 roku w ramach przygotowań do Akcji "Burza" w Okręgu Kraków, w oparciu o strukturę Wojska Polskiego sprzed 1939 roku. Początkowo jego dowódcą został ppłk. kawalerii Stanisław Mirecki, ps. "Pociej", jednak w sierpniu 1944 został ciężko ranny, w wyniku czego zmarł, a dowództwo objął mjr Adam Stabrawa, ps. "Borowy", równocześnie pełniący funkcję dowódcy Inspektoratu AK Nowy Sącz. W celu infiltracji tego środowiska Sekcja II Wydz. III WUBP w Krakowie założyła 03.03.1950 Sprawę Agencyjnego Rozpracowania, krypt. "Halniak", nr 305/Ag/50. W dniu 21.05.1951 sprawa została przemianowana na Sprawę Obiektową o tym samym kryptonimie. W ramach SO "Halniak" rozpracowanie środowiska 1 PSP AK WUBP w Krakowie kontynuował do 31.01.1956, kiedy została złożona w Archiwum Wydz. X WUdsBP w Krakowie. Akta zawierają również materiały dot. SO "Akademia" oraz SO "Monopol V". Jan Freisler „Ksawery” występuje w tych aktach jako żołnierz „Tatara” oraz adiutant dowódcy WiN.

Akta o sygn. IPN Kr 075/17 t. 1-4 (28/OB).